

KABINET

Van Rede

DE COLLECTIE VAN WILLEM VAN REDE

Dat het Rotterdams Historisch Museum wisseltentoonstellingen van munten en penningen laat plaats vinden in een ruimte die Kabinet van Rede is gedoopt, heeft goede gronden. Immers, het overgrote deel van de munten in het bezit van het museum is afkomstig uit de nalatenschap van Willem van Rede.

De Rotterdamse verzamelaar Willem van Rede (1880-1953) stamde uit een handelsfamilie. Hij werd dan ook opgeleid om te werken in de familiefirma J. van Rede en Zonen, handelaars in granen, zaden en peulvruchten. Maar na de dood van zijn vader in 1924 trok hij zich terug uit de firma om zich volledig te wijden aan zijn ware hartstocht, het verzamelen.

Er was weinig wat Van Rede niet verzamelde; zijn nalatenschap bestond onder meer uit 31.000 munten en penningen, honderden schilderijen, tekeningen, aquarellen en prenten, Oosterse kunstvoorwerpen, naturalia als vlinders en kevers, bodemvondsten en fossielen en nog veel meer. Dit alles liet hij na aan de Staat der Nederlanden onder de bepaling dat de verzamelingen in de eerste plaats aan de stad Rotterdam ten goede moesten komen. De collectie munten werd over een aantal musea verdeeld, waarbij het Historisch Museum Rotterdam het beheer kreeg over de stukken die na het jaar 1000 in Nederland zijn geslagen.

eigenaardigheden

Deze collectie van meer dan 4.000 munten vertoont een aantal eigenaardigheden, die samenhangen met de manier waarop de

oorspronkelijke eigenaar zijn verzameling bijeen bracht. Naast uitzonderlijk gave exemplaren zijn er munten die zo zijn afgesleten dat zij nauwelijks meer te determineren zijn; naast uiterst zeldzame en kostbare munten bevat de collectie ook zeer gewone stukken en doubletten. Dit komt doordat Van Rede, ondanks de niet geringe omvang van zijn kapitaal, een zuinige verzamelaar was. Hij gooide het geld beslist niet over de balk. Of, om het in z'n eigen woorden te zeggen: 'Van precies dezelfde munt zal een zeer mooi bewaard gebleven exemplaar honderd maal duurder kunnen zijn dan een dergelijk stuk van mindere conservatie. ... 't Is meestal verstandig met redelijke conservatie genoeg te nemen.'

Maar zelfs aan dat advies hield hij zichzelf lang niet altijd, want hij was dol op 'koopjes'. Niet zelden kocht hij op veilingen hele kavels 'waarin verschillende stuks zilver, of een hoeveelheid koper, bij een wordt geveild. Die koopt men soms zeer goedkoop'. Het gevolg van deze manier van verzamelen is dat de collectie ook stukken bevat van niet eens redelijke maar slechte kwaliteit. Van Rede had daar geen enkele moeite mee, want een echte, bezeten verzamelaar was volgens hem maar aan twee beperkingen gebonden: 'de ruimte van zijn beurs en die zijner woning'. Van specialisatie en

Willem van Rede op 47-jarige leeftijd
foto GAR

concentratie was dus geen sprake en ook de gedachte aan verbetering van de kwaliteit van zijn collectie door middel van ruil en afstoten schijnt niet bij hem te zijn opgekomen.

geschiedenis

Van Rede beleefde aan zijn manier van munten verzamelen niet alleen het plezier dat iedere verzamelaar kent: de vreugde een lang begeerd stuk eindelijk in huis te hebben, het genoeg een ander vóór te zijn

zilveren reaal met het monogram M en PHS, Holland *GH 67-6*
dubbele griffioen van Philips de Schone onder voogdij van Maximiliaan, Holland *GH 68-6a*

vuurijzer 1492, Philips de Schone onder voogdij van Maximiliaan, Holland *GH 97-4*

St Philippus goudgulden van Philips de Schone, Holland *GH 115-6a*

zilveren vlies 1499, Philips de Schone, Holland *GH 110-6*

zilveren vlies 1497, Philips de Schone, Brabant *GH 110-1*

gouden halve nobel van Philips de Schone, Holland *GH 75-6*

stuiver 1499, Philips de Schone, Holland *GH 172-6*

gouden Carolusgulden, Vlaanderen *GH 185-5*

gouden Carolusgulden, Holland *GH 185-6*

gouden St Philippusgulden van Karel V, Brabant *GH 169-1*

gouden reaal van Karel V, Holland *GH 183-6*

gouden zonnekroon 1544, Gelderland *GH 186-4*

halve gouden reaal, Karel V, Holland *GH 184-6*

zilveren reaal, Karel V, Vlaanderen *GH 190-5a*

Carolusgulden, Holland *GH 188-6*

vlieger 1539, Vlaanderen *GH 189-5*

vlieger 1553, Holland *GH 189-6*

korte 1545, Brabant *GH 198-1*

Philips II 1555-1580

Bourgondische goudgulden, Gelderland 1568 *GH 239-6*

gouden reaal, Holland *GH 206-11*

gouden reaal, Brabant, geslagen in Antwerpen *GH 206-1*

halve gouden reaal, Overijssel *GH 207-17*

halve gouden reaal, Brabant *GH 207-1*
Philipsdaalder 1575, Utrecht *GH 210-16*

Philipsdaalder 1573, Brabant, geslagen te Maastricht *GH 210-2*

halve Philipsdaalder 1564, Brabant *GH 211-1b*

halve Philipsdaalder 1564, Gelderland *GH 211-6b*

halve Philipsdaalder, Holland *GH 211-11a*

1/5 Philipsdaalder 1563, Brabant *GH 212-1*

1/5 Philipsdaalder 1571, Gelderland *GH 212-6d*

1/5 Philipsdaalder 1571, Vlaanderen *GH 212-7a*

1/5 Philipsdaalder, Holland *GH 212-11a*

1/5 Philipsdaalder 1571, Utrecht *GH 212-16a*

1/5 Philipsdaalder 1566, Overijssel *GH 212-17c*

1/20 Philipsdaalder 1572, Holland *GH 215-11*

1/20 Philipsdaalder 1580, Overijssel *GH 215-17*

1/20 Philipsdaalder 1594, Doornik *GH 215-14*

dubbele stuiver 1593, Brabant *GH 219-1*

1/10 Philipsdaalder 1572, Brabant *GH 213-1b*

1/10 Philipsdaalder 1572, Utrecht *GH 213-16c*

1/40 Philipsdaalder 1571, Utrecht *GH 216-16*

oord 1590, Brabant, geslagen te 's-Hertogenbosch *GH 232-4b*

duit van Brabant, geslagen te Antwerpen, voor- en keerzijde *GH 233-1*

Bourgondische kruisrijksdaalder 1568, Vlaanderen *GH 240-7*

Bourgondische kruisrijksdaalder 1567, Overijssel *GH 240-17a*
halve Bourgondische kruisrijksdaalder 1568, Brabant *GH 241-1*

halve Bourgondische kruisrijksdaalder 1568, Utrecht *GH 241-16*

revolutiegeld 1573-1575

Philipsdaalder 1557, Holland, Hollandse klop *GH 210-11c*

halve Philipsdaalder 1572, Holland, Hollandse klop *GH 211-11a*

1/5 Philipsdaalder 1566, Overijssel, Hollandse klop *GH 212-17c*

1/10 Philipsdaalder 1572, Utrecht, Hollandse klop *GH 213-16c*

Carolusgulden, Brabant, Hollandse klop *GH 185-1*

kruisdaalder 1568, Brabant, Hollandse klop *GH 240-1*

halve daalder 1569, Thorn, Hollands klop *vdCh 21-2*

marcella 1523-1539, Venetië, Hollandse klop

rijksdaalder 1568, Lübeck, Hollandse klop *de Mey 562*

gouden rozenobel 1481-1483, Edward IV, Hollandse klop *Seaby 1354*

rijksdaalder van Willem III, hertog van Gulik en Kleef (1475-1511), Hollandse klop *de Mey 436*

halve Philipsdaalder 1564, Gelderland, Zeeuwse klop *GH 211-6b*

halve Philipsdaalder 1573, Holland, Zeeuwse klop *GH 211-11b*

zonnekroon van Lodewijk XI (1461-1483), Zeeuwse klop *Ciani 745*

rijksdaalder 1568, Kamerik, Zeeuwse klop *de Mey 406*

duit 1573, Holland *V 56-8*

oord 1574, Holland, voor- en keerzijde *V 57-1*

leeuwendaalder 1575, Holland *V 48-2*

leeuwendaalder 1576, Holland *V 48-3*

statengeld 1576-1578

statendaalder 1578, Brabant *GH 245-1*

statendaalder 1578, Gelderland
GH 246-6

halve statendaalder 1577, Vlaanderen
GH 246-7

halve statendaalder 1577, Gelderland
GH 246-6

kwart statendaalder 1577, Gelderland
GH 247-6

statenoord, Brabant *GH 252-1*

statenoord Zeeland, voor- en keerzijde
GH 252-12

statenoord 1578, Overijssel *GH 252-17*

statenduit, Brabant *GH 253-1*

statenduit, Zeeland *GH 253-12*

statenstuiver 1577, Brabant *GH 250-1*

leeuwendaalder 1577, Holland *V 48-3*

halve leeuwendaalder 1578, Holland
V 48-4

daalder van Dirk van Bronkhorst, baron
van Baer (1562-1580) *D 785*

daalder van Willem van Bronkhorst,
baron van Batenburg (1556-1580) *D 543*

Sint Victordaalder van Willem van
Bronkhorst, baron van Bronkhorst
(1556-1573) *D 534*

Carolusdaalder van Floris van Pallant,
graaf van Culemborg (1555-1598)
D 787

daalder van Frederik van den Bergh,
geslagen in Hedel, 1579 *D 609*

St Oswalddaalder van Willem IV, graaf
van Bergh (1546-1586) *D 575*

oord van 12 mijten 1582, Gent, voor- en
keerzijde *G 20*

halve oord 1582, Gent, voor- en
keerzijde *G 21*

munten in de Unie 1579-1600

'Vlaamse' nobel, Gelderland *V 2-1*

rozenobel, Gelderland *V 1-3*

halve rozenobel, Gelderland *V 1-4*

halve rozenobel, Zeeland *V 77-2*

halve rozenobel op naam van de Staten
van Utrecht *V 97-3*

'Spaanse' dukaat, Zeeland *V 78-2*

dubbele 'Spaanse' dukaat, Zeeland *V 78-1*

dubbele 'Spaanse' dukaat, Westfriesland
V 211-3

'Hongaarse' dukaat, Westfriesland *V 59-1*

Nederlandse dukaat 1598, Zeeland
V 78-5

leeuwendaalder 1589, Holland *V 48-3*

rijderdaalder 1583, Friesland *V 128-2*

prinsendaalder 1585, Holland *V 45-1*

gehelmde rijksdaalder 1590,
Westfriesland *V 63-1*

halve robustusdaalder 1584,
Brabant *de W 803*

snaphaanschelling 1582, Utrecht *V*
112-2

snaphaanschelling, Gelderland
V 115-1

stuiver 1580, Groningen *V 186-4*

stuiver, Friesland *V 129-5*

kruisdaalder 1584, Zeeland *V 83-1*

kruisdaalder 1584, Overijssel *V 137-1*

Philipsdaalder 1580, Overijssel *V 140-1*

1/20 Philipsdaalder 1580, Overijssel
GH 215-17

noodgeld 1572-1582

nooddaalder 1572, Middelburg *vG 36b*

gouden zonnekroon, Middelburg,
geslagen na het beleg *vG 42b*

daalder van 32 stuiver 1572, Haarlem
vG 4a

halve daalder 1572, Haarlem, Hollandse
klop *vG 16*

1/6 daalder 1573, Alkmaar *vG 48*

papieren 5 stuiver 1574, Leiden
vG 52b

loden 20 stuiver 1574, Leiden *vG 51*

loden 20 stuiver 1575, Oudewater
vG 63b

tinnen daalder 1575-1576, Zierikzee
vG 84c

tinnen 6 stuiver 1575, Schoonhoven
vG 66b

tinnen 3 stuiver 1575, Schoonhoven
vG 68

halve stuiver 1577, Woerden *vG 78*

35 stuiver 1577, Groningen *vG 98a*

40 stuiver 1577, Breda *vG 100*

40 stuiver 1578, Amsterdam *vG 129*

42 stuiver 1578, Kampen *vG 136*

koperen 4 stuiver 1578, Deventer
vG 143a

zilveren 11 stuiver 1578, Deventer
vG 142

zilveren 44 stuiver 1578, Deventer
vG 140

36 stuiver 1579, Brussel *vG 157b*

koperen 24 stuiver 1579, Maastricht
vG 150

tinnen 5 stuiver 1582, Oudenaarde
vG 177

orde en chaos 1582-1596

halve daalder 1582, Frans van Anjou,
Brabant *de W 796, D 226a*

duit 1582, geslagen te Brugge *Becker*
305

rijksdaalder 1849, proefslag *S 575*
gulden 1864, proefslag *S 616*
halvegulden 1863, proefslag *S 630*

kwartje 1890 *S 639*
dubbeltje 1869 *S 649*
stuiver 1879 *S 675*
koperen cent 1877 *S 694*
tweeënhalve cent 1877 *S 679*
cent 1877 *S 695*
halve cent 1885 *S 727*

Wilhelmina 1890-1948

tiengulden 1897 *S 742*
tiengulden 1898 *S 744*
tiengulden 1913 *S 747*
tiengulden 1932 *S 780*
kwartje 1948 *S 1074*

gulden 1897 *S 795*
dubbeltje 1892, voor- en keerzijde *S 876*
kwartje 1893 *S 848*
rijksdaalder 1898 *S 782*
gulden 1898 *S 802*
halvegulden 1906 *S 833*
kwartje 1901, voor- en keerzijde *S 854*

dukaat 1910 *S 765*
vijfgulden 1912 *S 754*
gulden 1915 *S 817*
halve gulden 1910 *S 837*
kwartje 1919 *S 869*
dubbeltje 1918 *S 897*
stuiver 1908 *S 913*
tweeëneenhalve cent 1916 *S 958*

rijksdaalder 1938 *S 792*
gulden 1940 *S 829*
halve gulden 1928 *S 843*
kwartje 1928 *S 872*
dubbeltje 1939 *S 910*
cupronikkel stuiver 1933 *S 920*
bronzen cent 1938 *S 995*
bronzen halve cent 1936 *S 1018*

gulden 1944, *P S 1055*
kwartje 1944, *P S 1057*
dubbeltje 1944, *P S 1059*
dubbeltje 1944, *S S 1061*
nikkelen kwartje 1948 *S 1074*
nikkelen dubbeltje 1948 *S 1075*
bronzen stuiver 1948 *S 1076*
bronzen cent 1948 *S 1077*

literatuuropgave

B = Boudeau, E., *Catalogue général illustré de monnaies Françaises*, Maastricht 1970 (2)

vdCH = Chijs, P.O. van der, *De munten der Nederlanden tot aan de Pacificatie van Gent*, Haarlem 1851-1866, 9 Vols.

Ciani = Ciani, L., *Les monnaies royales francais de Hugues Capet à Louis XVI*, Parijs 1926

D = Delmonte, A., *De gouden Benelux*, Amsterdam 1964; *De zilveren Benelux*, Amsterdam 1967/1975

G = Gilleman, Ch., *Le dernier atelier monétaire de Gand*, in : *Revue belge de Numismatique 1932*, p. 31-54

vG = Gelder, H.E. van, *De Nederlandse noodmunten van de tachtigjarige oorlog*, Den Haag 1955

GH = Gelder, H.E. van en M. Hoc, *Les monnaies des Pays Bas bourguignons et espagnols 1434-1713*, Amsterdam 1960, suppl. 1964

vH = Hengel, C. van, *De munten van Holland in de 13e eeuw*, Amsterdam 1986

de Mey = Mey, J. de, *Les écus européens depuis leur origine à la fin du XVI siècle*, Brussel z.j.

Passon = Passon, Th. D.W.J., *De stedelijke munt van Nijmegen*, Nijmegen 1980

S = Schulman, J., *Handboek van de Nederlandse munten 1795-1965*, Amsterdam 1966

Seaby = Seaby, H.A. en P.J., *Coins of England and the United Kingdom*, London 1989 (24)

V = Verkade, P., *Muntboek... van de Pacificatie van Gent (1576) tot 1848*, Schiedam 1848

de W = Witte, A. de, *Histoire monétaire des ducs de Brabant*, Antwerpen 1894-1899

